

Ukininkas

Prekė su prisijuntimu:

Prusose 75 k.
Lietuvoje-Maskolijoje 2 r. 50 k.
Anglijoje 3 šil. — Amerikoje 75 c.

Tautiškas žmonių laikraštis.

Išėina kas mėnesis vieną kartą.

Adresas:

Frl. M. Saunus, Rokaiten,
per Neukirch, Ostpreussen.

Vardan tautos labo, tiesos ir laisvės!

Turiny. Motiejaus Valančiaus paminėjimas. *Pilkis.* Dėlko aš nuliudęs? (eilės). *Vincas Vilkas-Pilkas.* Dėlei spaudo sišgavimo. *Bijunas.* Vienybė — tai mūsų galybė. *P.* Kaip prancuzai už laisvę kariavo (tėsimas.) Iš Lietuvos. Lietuviai svetur. Iš svetimų kraštų. Visokios žinios. Mūsų draugystės. Kankintinių kasa. Prenumeratoriams iš Lietuvos. Atsakymai.

Motiejaus Valančiaus paminėjimas.

(1801—1901.)

Šimet sukako 100 metų nuo užgimimo garsaus mūsų raštininko žemaičių vyskupo Motiejaus III Valančiaus*) (Valančiausko). Jo vardas žinomas visoj Lietuvoj, nes jis yra minėtas beveik kiekvienoj lietuviškoj malda-knygėj ir dvasiškoj knygoj. Ne vienoj grįčioj galima ir jo raštus užteiti: „Gyvenimus šventųjų“, „Istoriją šventą Senojo ir Naujojo Įstatymo“, „Vaikų knygelę“, „Žemaičių vyskupystę“ ir tt.

Valančius tiek daug veikalų yra parašęs, kad atspaudinus visus išeitų 10 didelių knygų. Jis buvo kunigas-vyskupas, už tai daugiausiai rašė tikėjimiškas knygas; bet didžiausias jo nuopelnas — tai tas, kad jis rašė jas *lietuviškai*. Per visą savo amžių neišleido nė vienos lenkiškos knygos; jis tankiai sakydavęs: „lenkai ir be to turi daug gerų raštininkų, o lietuviai beveik visai neturi“. Valančius gyveno tokiam laike (1801-1875 m.), kuomet da labai mažai kas manė apie atgaivinimą lietuviškosios kalbos ir prikėlimą iš miego mūsų tautos; ponai ir kunigai buvo ją visai pamynę po kojų, visur stengėsi įvest lenkišką kalbą net ir į tokias bažnyčias, kur beveik nieks jos nesuprato. Valančius išdrįso pradėti su visuomene kovą ir jau pirmutiniam savo „*Piemeniškam Raše*“ 1850 m. jis štai kaip atsiliepia į kunigus:

„Apsakinėkite žodį Dievo: Žemaičiuose žemaitiškai, dalyje vyskupystės, lig sziolei prie Lietuvos prigulincioje, lietuviszkai, Kursę — latviszkai arba vokiszkai; žodžiu sakant, tą kalbą teikite, kurią suprant didesnę dalis klansytojų jusų.“*)

Žmonės-sodiečiai, prislėgti sunkaus baudžiavos jungo, da nė knygos į rankas nemokėjo paimt, ir nebuvo kam juos prie to pakurstyt; o gudų valdžia, pamačiusi lietuvių tamsumą, užsimanė pasinaudot iš to, užsimanė paverst juos į gudus ir padaryt iš jų ištikimus savo tarnus. Kad greičiau įkūnyt savo siekimus, uždraudė lietuviams spaudinti lietuviškas knygas lotyniškais literomis ir ėmė brukti savo „*graždanką*“, pradėjo atiminėt bažnyčias, varu verst į pravoslaviją . . . Bet savo siekio nepasiekė ir dabar jau, galime drąsiai sakyti, nė tiek nepasiekė! Prie užkirtimo kelio pravoslavijai ir maskolystei Lietuvoje daug prisidėjo ir vyskupas. Jis, da prieš uždraudimą spaudos liepė kunigams įtaisyt kiekvienoj parapijoj pradedamasias mokyklas ir jas prižiūrėti; jis pats ragino ir kitiems liepė ragint žmones mokintis skaityt; ir, ištikrųjų, seni ir jauni, vyrai ir moters pradėjo mokintis, ir jau už gėdą ėmė laikyt, jeigu jaunas neišmoksta skaityt. Pats vyskupas rašė ir išleidinėjo dvasiškas lietuviškas knygas ir tokiu budu stiprino žmonėse katalikišką tikėjimą; uždraudus gudų valdžiai spaudinti lietuviškas knygas, jis pirmutinis pradėjo rūpintis apie spaudinimą jų užsieniuose, ir pačiam prispaudime lietuvių-katalikų jau pasirodė 6 lietuviškos dvasiškos knygelės, spaudintos Prusose ir apginančios katalikų tikėjimą nuo pravoslavijos.

Šituos jo nuopelnus nėkuomet neužsimirš lietuviai, ir šitie nuopelnai truputį suminkština jo nusidėjimą prieš visą Lietuvą: jis perdaug garbino valdžią, dar-gi gudų valdžią jis šaukė: „Mylėkite ir godokite Szviesiausį Ciesorių visų Maskolių, kaipo tėvą savo . . . Tegu paklusnumas visokioms vyresnybėms valdo žingsniais jusų.“*) (Daug panašių vietų galima rasti jo raštuose). Jis liepia mylėt tą budelį, kuris

*) Plačiau rasi „Varpe“ 1901 m. N. 12.

**) „Tėv. Sar.“ N. 2 ir 3 1900.

deginos mus sodžius, tiek nekalto kraujo praliej, tiek gyvasčių atėmė! Jis liepia guodot tą valdžią, kuri atiminėjo mus bažnyčias ir vertė jas į cerkves, kuri pilną Lietuvą priveisė maskolių, o tukstančius mus žmonių ištrėmė į Siberiją ir gilumą Maskolijos, kuri mums spaudą išplėšė! jis, anot jo paties žodžių**), „kuone prieteliškai“ gyveno su sunum Muraviovo-koriko, Kauno gubernatorium, tokiu-pat koriku, kaip ir tėvas! Jis savo akimis matė visą biauromą gudų valdžios, o vis gi išdrįso paleist į visą vyskupiją aplinkraštį, šaukiantį žmones padėt ginklą ir nusižeminius pabučiuot savo budeliui, ranką!...

Bet tikrų jo nuopelnų negalime užmiršti. Lai buna jam už tai garbė! *Pilkis.*

Dėlko aš nuliudęs?

Mą tiktai vienam nelinksma,
Nemalonus žolynai,
Nes girdžiu už durių verksmą
Brolių savo vargdienių.
Aš matau, kaip kenč' tėvynė,
Sunkų jungą vilkdama,
Kaip tamsi da mus gadynė,
Šviesą, tiesą nešdama.

Ne, neiškukuos gegutė
Laimę, šviesią ateitį,
N'išdainuos jauna sesutė
Ramų, smagų pasilsį.
Daug da ašarų vargdienių
Gedus kraugeriai išgers,
Daug da prakaito sermėgių
Ponai, kunigai išspaus.

Mus vainikas bus nupintas
Iš kraujuotų žolynų,
Musų kelias bus išpiltas
Kunais nekaltų žmonių.
Tai dėlko ašai nuliudęs
Vietos sau neberandu,
Seną, jauną susiėjęs

Vis kovon visus šaukiu:
Broli, drąsiai stok į kovą
Už sumindžiotas tiesas!
Už liuosybę kelk vėliuką,
Nešk visas savo spėkas! *Vincas Vilkas-Pilkas.*

Dėlei spaudos išgavimo.

Paėmęs į rankas № 9 „Naujienu“ didelei nu-džiugau, pamatęs naują rašytoją „Lietuvos Mylėtoją ir P. Paukštytį“. Tai labai yra gražu, ką-nors į laikraštį parašyti ir jame išreikšti savo, net ir kitų, nuomones, parodyti, kas yra pikto tarp lietuvių, arba lietuviams kenkia; parodyti vaistus, arba įrankius, kuriais pikta būtų galima prašalinti.

Kaip „Keistam atsitikime“ nurodyta, aš ir keletas man pažįstamų skaitytojų, negalim su

tuo nurodymu sutikti. Nupasakojimas yra neva juokingas, bet nurodymai yra tikrai netikę šios dienos lietuviams.

Autorius sako: „tegul žmonės žino, kaip apsieit ir kaip tur Viešpaties Ciecoriaus prašyt, kad pavelytų lietuviams skaityt lietuviškas gazietas ir knygas“. Paskui ragina nebūt „atšalusiams, krutėt, ir jaust“...

Lietuviai jau ne dešimtis sykių meldė, gana prašymus siuntė, gana nusižemino... O ar ką laimėjo? — Nieko! Prityrimas rodo, kad juo labiausiai paniekintasis nusižemina, juo baisiau galingasis nusižeminusi spaudžia.

„Rašykime prašymus prie gubernatorių, prie general-gubernatorių ir prie paties valdytojo mūsų viešpaties ciecoriaus, važiuokime į Peterburgą ir t. t.“ — ragina autorius. Da gal kas pasiskaitęs numest keliolika rublių, kad tą užmanymą įvykdinti! Tada but kaip tai oškai, kuri, pamačius per kelmą augalus žaliuojant, uodegą užlaužė, barzdą atkišo, ragus pastatė ir pasileido bėgti bliaudama, nes tikrai tikėjosi tų matomų augalų paragauti, bet... pribėgo, žiuri — upė, o tie augalai kitą pusę upės; bandė bristi, sušlapo, vos tik neprigėrė, ir vėl sugrįžus purtėsi, jokių augalų neragavus.

Gudams daug svarbesnis yra užmanymas Lietuvą surusinti ir į pravoslaviją įtraukti, negu išklausti kelių ypatų nužeminto, užkimusio balso, juo kad tame balse, ar prašyme yra išreikšta baimė, guodonė caro ir didžiausias nusižeminimas prašytojų. Iš visų prašymų neišklaustų matom, kad valdininkai yra nusprendę surusinti Lietuvą; dėlto nėra ką tikėtis išklausymo nužeminto prašymo, nes visus prašymus, kurie nueina į Petrapilę kemša po spintoms trandims esti.

Carui Aleksandrai III apsikarunavojant buvo paduotas gana gražus prašymas, da net eilėms parašytas, Jono Žvirblio.*). Matom, kad prašymai plaukia pas carą jau suvirš 20 metų. Dėlto šiandien turim pamesti visą lukestį ant caro malonės, sulgy spaudos atidavimo. Nėnoriu užgint, kad caras ar tas pats, ar kits atiduos kada lietuviams išplėstą spaudą, bet ne iš malonės, tik iš baimės ir prievartos.

Toliaus sako: „susitarkime, susirinkime į pulkus, ir važiuokime jieškoti mielaširdystės“.

Labai gražios svajonės! Tą darbą ne vienas „Lietuvos mylėtojiui“ būtų smagu pamatyti, bet kožnam lietuvišką dvasią turinčiam; bet šiame laike apie tai tik svajoti galime ir, komedijas taisydami, galim pasikalbėti; o tą padaryti yra sunku ir net negalima, nes patarlė sako: „galinčiaus pieva ir dirva“. Aiškiai visi žinom, kad miesteliuose, kur yra mažai žydų, gudų ir lenkų, valdžia neleidžia įtaisyti ugnagesių

*) „T. S.“ 1900 m. N. 1, 30 pusl.

**) NB. žr. 1 pusl.

draugysčių, ir nelaimei užėjus visas miestelis nuplėska, nes nėra įrankių ir nemoka gesinti. Paveizdu gali būti gaisras Vištytyje.

Jeigu pajustų policija, ypač žandarai, tokį susitarimą ir susipulkavimą, tada visus sukimštų į kamšą, pavadytų „socialistais“, maištininkais“, „litvomanais“, ir paskui vardan to „meilaširdingiausio“ caro nubastų, nes jau daugumą, savo tiesų reikalaujančių, nubaudė.

„Tėvynės mylėtojas“ carą išvadina „geradė-jingiausiu, maloningiausiu“, bet neparodo jokios jo malonės.

Kaip galima jį maloningu pavadinti? Gal ant juoko, ar veidmainiaujant, nes visi lietuviai, visi gudai, ir net pats caras žino, kad jis lietuviams jokios malonės nėra padaręs; o kad daug blogo padarė, tą teip-gi visi žino, kurie turi sveiką protą ir truputį pažįsta žmonių gyvenimą.

Iš visų „Lietuvos Mylėtojo“ nurodymų mes priversti mislyti, kad visa mūsų laisvė, visa laimė priguli nuo caro malonės. O pats caras kaip kokia augščiausia esybė turi ant visko valią... Tikri juokai! Liudna, kad yra su teip kreivoms nuomonėms žmonių, dagi tarp neva inteligentų, kurie su plunksna veikia.

Ar-gi lietuvių spauda iš caro malonės ir visų nevidonų paeina?! Ar-gi lietuviai neturėjo pirmiaus spaudos, nuo senovės, drauge su kitoms tautoms?! O jeigu nevidonai mums tą brangenybę išplėšė, tai jie didelei nusidėjo prieš mūsų tautą ir pažemino save prieš kitas tautas. Ar-gi mes gudų carų ir višokių, korikų prašėm, kad mums spaudą atimtų?! Ar mes kuom kalti, kad lenkų ponai ir Lietuvos kunigai sujudino vargdienius žmones maištą pakelti?! Mes šios dienos lietuviai nesame kalti, kad mūsų tėvukai tik dėlto nešiojo galvas, kad pilvai lapų neprikristų, kad jie buvo atsidavę su visukuom valdžios ir kunigijos globon; tada tie abeji, iš vargdienių naudodamiesi ir pagaliaus, norėdami da labiau naudotis, spaudą išplėšė. Ir da dabar lietuviai gudams už tai turėtų nusizeminti, mielaširdingiausiu tėvu vadinti už tokią baisią, nevidonišką barbarystę?! Argi lietuviams tinka veidmainiauti? Lietuvis, ką mato, tai ir sako.

„Jau toks papratims mūsų Lietuvoje:
Tuo lupos reiškia, ką širdis dumoja.“

(P. Arminas.)

Toliaus „Lietuvos Mylėtojas“ verkia, kad lietuviai, „bliužnyja, išjuokia ir niekus rašo ant Višpaties Ciecoriaus.“ Argi „Lietuvos Mylėtojas“ nežino, kaip apseina su žmonėms caras ir jo pagelbininkai? Ir nesidvyvyu, kad nežino, jeigu gudų naguose nebuvo, o kas laikraščiuose yra netiki ir už netiesą laiko, jeigu „išjuokto-jais“ ir „bliužnytojais“ vadina tiesą kalbančius ir rašančius.

Kitoj vietoj rašo: „Vaziuokime pats net į Peterburgą“ ir tt., tarytum Peterburgas tik per lauką, o pats caras sėdi ant kapčiaus, kad lengvai galima kožnam prie jo prieiti, ir katras tik priėjęs nusižemės, carą pagarbis, ir išaugstis, tam jau ir dribtels savo malones. Gana gerai žinomas dalykas, už ką rokuoja Lietuvos diduomenė artoją. Tiktai brangina vargdienio darbininko turtą, iš kurio visa diduomenė žiba ir, nieko nedirbdama, gyvena; tą tai moka sunaudoti, apie tai tik rupinasi ir tai brangina, o to turto surinktoją ir sukrautoją už žemvabalį laiko, juo labiau, kad toks artojas yra tamsus, kaip čebato aulas.

Jeigu spauda nerupi didžiunams, kunigams, vyskupams, kurių viena ypata valdžios akyse daugiaus tur vertės, negu viso pavieta artojai, jeigu tokioms augštoms ypatoms nerupi lietuvių apšvietimas, o ypač spauda, jeigu jie neprašo, ką-gi išprašys žmoneliai, kurie valdžios žemiaus purvo pastatyti! Tuos prašančius artojus veikiau bepročiais išvadįs.

Tiek to, nors spaudą mums lietuviams atėmė, bet knygų, laikraščių turime begales, kad tik tiek stengtume perskaityti. Kogi daugiaus mums reikia? O jeigu paima į kalėjimą, kankina, baudžia, ir ten lietuviai neprapuola: turi savo mielaširdingus brolius, kurie savo paskutiniu centu, ar skatiku šelpia nelaiminguosius.

Neužilgo gal ateis laikas, kada gailėsis valdžia ir visa diduomenė to savo užsivertimo, nes kada barbarystė išisės į kaklą lietuviams, ir pasieks gyvą kaulą, tada lietuviai visi pareikalaus savo prigimtų tiesų, kurias turi kitos tautos. Tada bus riestai valdžiai, carui ir visai Lietuvos kunigijai. Vieni gailėsis, kad lietuviams spaudos nedavė, kiti — kad nesirupino apie juos, bet tada jau bus vėlu. Dabar neklauso lietuvių švelnių meldimų, tai paskui klausys „šuns skuros barškančios“. Tai čia sakau ne baidymas, bet tai parodo faktai, praktika ir kasdieniniai paveikslai.

Toliaus „Lietuvos Mylėtojas“ nurodo ant svetimų karalysčių, o ypatingai ant žydų.

Žydų kalbą nieks, ir niekada nebuvo užgynęs Gudijoj ir jiems niekada nereikėjo melst, kad caras leistų žydams savo žydišką kalbą kalbėti ir žydiškas knygas skaityt. Iš to matyt, kad „Lietuvos Mylėtojas“ skaitijos nepažįsta, dėlto ir nurodo tai, ko nebuvo.

Jeigu lietuviai turėjo per kelis amžius savo neginamą spaudą, o gudai susimisliję begėdiškai pasielgė, lietuviams spaudą atimdami, ir dabar neduoda net ir iš kitur knygų parsinešti, tai lietuviams nereikia nusizeminus prašyti, ar melsti kaip malonės ar dovanos, bet stačiai reikalauti, kaip išplėsto neteisingai turto. Jeigu tampa su nusizeminimu prašymas parašytas, tada tiktai mulkystė pasirodo. Ne malonės

turim reikalauti, bet tikro savo daikto, neteisinaigai atimto, išplėsto!

Nemislykit, kad aš noriu nuginti nuo to, kad lietuviai prašymus leisdami pas carą ir meldami nuo visų didžiųjų gautų lietuvišką spaudą; tai ne tik man, bet visiems būtų didei malonu. Aš tik tiek noriu nurodyti, kad prašymas geruoju per keliolika metų nieko negelbėjo, tai gal reikalavimas pagelbės...

Berods šioj gadynėj kardas pergali teisybė, bet „Dievo karalystė ne galybėje, bet teisybėje“, ir apie tai nereiktų mums užmiršti.

Atleisk man, Lietuvos Mylėtojai, už perkartinėjamą visuomenei paskirto peno. Musų laikraščiai yra Lietuvos ramsčiai, o nuomonės juose išreikštos — tai balsas lietuvių, tai aidas Lietuvos gyvenimo. Tegul laikraštis nebuva vadovas su nagaika, bet saulės spinduliu, kuris turi šviesti, o žmonės šviesoje pats sau kelią susiras.

Bijūnas.

Vienybė — tai mūsų galybė!

Jau bus koki 5 metai kaip Šakių sodžius (Vilkav. p.) byluojasi su Pajevonio dvarponiu Espertu už pievas.*

Sunku Šakiams byluotis: jų burelis — menkas, o beto jiems truksta apšvietimo ir gero supratimo savo reikalų. Prieš juos Espertas su išsipusiais kišeniais, prieš juos — beveik visa ponija, pradedant nuo paviečio viršininko Linko, o baigiant ant paskutinio žemskio.... Kas tai matė? — Muzikai jieško teisybės, eina prieš ponus, neklauso nė savo viršininko!... Maištininkai!... Ir kiek jau prisiteriojo su jais ir Linkas ir Espertas!... E, kad dabar da baudžiava būtų, tai jiems parodytų ponai!... O šiandien... kita gadynė.

Bet sunku įveikt, kad ir vieną tokį sodžių, kaip Šakiai, jei ten vienybė ir sutartis yra. Visai keikė ant jų viršininkas, perkunus siuntė, gaudino kazokus atsiųsęs, kad juos numalšintų — nieks nieko negelbėjo: Šakiai juokėsi iš „ponulio“, darė savo ir gana. Ir viršininkas, matydamas, kad tokiu būdu nieko su jais neišdarys, griebėsi už kitokio įrankio: *jis nusprendė apšaukt Šakius maištininkais ir išsiuntinėti jų vadovus „ant puselenių“.*

Su ta minčia atvažiavo jis pabaigoj rugpiučio į Pajevonį. Suvažiavo iš viso paviečio jo užraginti žemskiai; susirinko 20 šaltyšių. Šaukia Šakius. Iš-pradžią jie nenorėjo eiti, bet paskui nuėjo; klausio, ką ponas Linkas jiems naujo pagiedos; klausio ir girdi:

— Jūs maištininkai! Uždrausta jums buvo ganyt tose pievose, o jūs ganėt, priešintės valdžiai!... Žinosit dabar, kas tai yra neklausyt, priešintis!... Parėjo nuo karaliaus

popiera, kad jus visus ant „puselenių“ išvartyt... — ir paėmęs nuo karaliaus, anot jo, parėjusią popierą, perskaitė, kad pirmutiniai turėję iškeliaut: *Alkevyčius, Jekimčikas ir Rudžia-vyčius* už tai, kad jie kitus „buntavajo“; sakė, kad nėvianam iš Šakių (ukininkų) negalima busė nė kojos iškelti per ežią savo sodžiaus lauko, negalima nė į bažnyčią nueit, nė į miestą nuvažiuot! Visiems, girdi, raudonas knyguotes duosiu....

— Aš jus numalšysiu! nebijokit!... Maištininkai! — užbaigė Linkas, dar kartą smarkiai gudiškai užkeikęs.

Šakiai dar nebe pirmą kartą girdėjo Linko keiksmus ir gąždinimus; manė, kad ir dabar tas-pats, bet pasirodė — ne: už poros dienų jau išvežė į Kaišėdary (Viln. gub.) Alkevyčių ir Jekimčiką. Turėjo palikt žmonės namiej pačią, vaikus ir visą gyvenimą, ir iškeliaut nė pats nežinodami kur.

Rudžiavyčių paliko tik tai dėl jo ligos. Jį apžiūrėt ir pasakyt ar nevodyt jam per daug kelionė, parvežė Virbalio daktarą Jonevyčių. — „E, nieko nekenks, gali važiuot!“ — sako jis, neva apžiūrėjęs ligonį, ir įsisėdęs į vieną su Linku karietą, nuvažiavo pas Espertą ant pietų... Rudžiavyčius pareikalavo kito daktaro. Parvežė iš Vilkaviškio. Tas pasakė, kad ligonis esąs persilpnas, negalės važiuot. Pradžioj spalių mėn. atvažiavo da trečias daktaras, Linko siustas, jo draugas - lupikas Klebinckas. Šitas, žinoma, pasakė, kad gali keliaut. Vieta Rudžiavyčiui paskirta Aukmergėj (Kauno gub.). Da numarės žmogų kelionėje.*

O Šakių dabar kiekvieną žingsnį sekioja. Rugsėjo mėn. nuvažiavo pora jų ukininkų į Virbalį. Mickevičius, ukininkas iš Pajevonio sodžiaus, parodė juodu žemskiams; tie tuoj sučiupo žmones ir parvarė į Kaupiškių raštinę (Šakiai — Kaupiškių valščiaus). Kitas ukininkas Žvirblis nuvežė į Pajevonį vienam neturtingam žmogui Vabalui jo bulves. Ugi parodė jį kas Pajevonio žemskiui Kairevyčiui (buvęs Kybartų žandaras); žemskis, net šobė iš makštų išsitraukęs, ėmė jį vytis, tas bėgt — vos ištruko žmogus iš budelio nagų. Ukininkas vėl šmitas nuvežė į Virbalį vaiką į krikštą, tai jis tik per degtinę išsisuko iš žemskio nagų... Net į bažnyčią į Pajevonį atėję, atvežė kudių į krikštą, laidojant ką, turi žmonės slapstyti, kad kartais nepamatytų kas nereikalingas, kad liežuviu žemskiui nepakištų, kaip padarė tas išgama Mickevyčius... Šituo ruoštu pavogė Šakių bene visą šešetą arklių; na o jiems jieškot uždrausta!...

Tokiu būdu, tikisi Linkas ir Espertas, suvaldyt Šakius, priverst juos eiti pas poną,

*) Žr kor. „Nauj.“ № 1 ir 3 „Uk.“ № 8 š. m.

*) Jau išvežė jį.

bučiuot jam rankas ir prašyt, kad tik jiems dovanotų. Bet vargiai to sulauks. Veltu Espertas leidžia i žmones gauda, kad jau jis ištikrųjų laimėjęs, kad Šakiai turėję užmokėt jam 30,000 rub. Leidžia jis toki gauda, o kartu siuntinėja i Šakius žydus prikalbinēt žmones, kad tik jie taikytųsi.

Šakiai da nenusiminē, nenuleido galutinai rankų. Nors Linkas gaudina, kad da kelis išvešęs, bet jie daro savo, po senovei gano tose pievose. Šakių moters padavē i pačią karalienę prašymā, o vyrai — i ministeri vadaus dalykų. Jie skundžiasi ypāc ant Linko, kad jis kišasi kur nereikia, trukdās bylą, sulaukās visas parėjusias jiems popieras, neišduodās pašpartų, o dabar išgabėnēs du nekalto žmones ant „poselenijų“. Iš priežasties Linko siutimo 2 Šakių moters kudikius prieš laiką pagimdē: viena prieš mėnesi, kita prieš porā...

Aš labai abejoju, ar Linkas buvo nors kokiā popierā gavęs nuo ministerio link Šakių. Veikiausiai jis pats iš savo galvos parašē tą popierā.

Perskaitēs tą, anot jo, karaliaus užtvirtintā popierā, jis davē visiems šaltyšiams ir vaitams pasirašyt ant kitos popieros. Kas ten buvo parašyta ant tos popieros, nieks neskaitē, bet pasirašyte pasirašē. Tik vienas, rodos, Jakiškių šaltyšius nepasirašē, tai tą i šaltąją imetē, bet ant rytojaus paleido. Norėjo Linkas, kad ir Šakiai pasirašytų, bet jie nesirašē; net i Vilkaviški juos šaukē ir visaip prikalbinėjo, kad pasirašytų, o jie-ne ir ne...

Greičiausiai pats viršininkas parašē, kad toki ir toki „buntavoja“ žmones, šaltyšiai ir vaitas ant to pasirašē; viršininkas ir gubernatorius užtvirtino — ir jau gabenā nieko nekaltus žmones „ant poselenijų“... Šakiai! padėkavokit šaltyšiams ir vaiteliui už jų gerā širdi!... Bet dąsiai varykit, kaip iki-šiul varēt! Parodykit ir kaimynams ir visai Lietuvai, kad ir mažas kupstas vežimā verčia! Kaip iki-šiul nieko neišdarē jums Linkas su Espertu, ir toliau nieko neišdarys, o neužilgio ir išvežtuosius „ant poselenijų“ sugrąžis!...

Tik vienybės, vyrai laikykitės, vienybės, nes vienybē — musų galybē!

P.

Išsiuntimas „ant poselenijos“ gali įvykti arba per nutarimā valščiaus susirinkimo, arba per sudo nusprendimā, arba per valdžios liepimā. Ši kartā galėjo buti tik valdžios liepimas. Bet liepti gali tik vyresnėji valdžia ir tai tik už pasipriešinimā tokiai valdžiai, kuri elgiasi pagal valią ištatymų. — Tuom tarpu čia tapo išsiųsti „ant poselenijos“ už tai, kad jie provojoši. Ak provotis neuždrausta!

Galima tikėtis, kad neapsileidžiant Šakiškiams, teisybē išeis i viršų ir ikiš savo kaili ne tik Linka, bet ir tie, kuriuos jis už nosies vadžioja ir apgaudinėja.

Red.

Kaip praneuzai už laisvę kariavo. (Tęsimas.)

18. Paryžiaus darbininkai.

Tuom tarpu Paryžiaus darbininkai kentē didelį vargā ir badā. Žinoma, tokiuose neramiuose laikuose pabriky daugumas stovėjo, prekystē ējo lėtai, o duonkepiei ir javų prekėjai tyčia laikē javus paslėpē, laukdami aukštų prekių, idant daug pinigų laimėti. Išalkę neturtėliai dabar pyko ant miesčionių, kurie, paėmę valdžią i savo rankas, nesirupino pagerinti padėjimā jų, kurie savo pasišventimu ir gyvasčią pergalejō karalių. Ipykē kelis kartus užpuolē ant duonos ir miltų magazinų ir pasidalino esantį juose tavorā. Tautiškas susirinkimas, kurio didžiuma, kaip žinome, susidėjo iš turtingųjų, vietoj pasirupinti apie palengvinimā badaujančių, apgarsino miestā kariškame padėjime ir išsiuntē priešais juos tautiškā gvardiją ir tokiu budu tvėrēsi prie tokio-pat vaisto nuo vargū, kokį vartojo karaliaus. Tautiška gvardija ir jos vadas Lafaietas su ginklu vaikē darbininkų susirinkimus ir tokiu budu da aiškiaus parodē darbininkams, juog nuo turtingų miesčionių nieko gero negali tikėtis, juog ir jie paėmę valdžią i savo rankas lygiai teip rupinasi apie savo reikalus, kaip karaliaus su bajorais ir kunigais rupinasi apie savo. Pertai demokratiški rašėjai karštai užpuolē ant miesto užveizdo (municipaliteto). Garsiausias tarp jų, nes karščiausiai gynē neturtėlių reikalus, buvo Maratas. Pagal užsiėmimā jis buvo gyvuolių gydytojas (veterinaras). Buvo tai žmogus giliai apšviestas, kuris rašē raštus iš filiozofijos, gamtos ir juridiskų mokslų. Laike revoliucijos jis visā savo energijā ir raštiškā gabumā pašventē apgynimui skriaudžiamų neturtėlių.

Buržuazai gerai jautē skaudumā smugių jo aštrios plunksnos ir pasiutusiai jį persekiojo, bet jis slėpēsi nuo jų kelnorėse ir iš ten nepaliovē čaizinti neturtėlių priešininkus. Jis karštai užpuolē ant Paryžiaus municipaliteto ir policijos; jis išjuokē tautiškā gvardiją, kuri susidėjo tuomet iš pasiturinčių miesčionių ir gynē jų reikalus; jis išvadino ją buržuazų kariuomenē. Jis reikalavo, kad šanariai municipaliteto (miesto užveizdo) būtų renkami visų suaugusių gyventojų, nežiurint ant turtų. Jis teip aiškiai ir aštriai nurodē nelabystes Lafaieto, vadovo tautiškos gvardijos, ano, anot Marato, „didvyrio dviejų amžių“, juog ansai su 4,000 kareivių šoko gaudyti Maratā. Dalia kareivių jis apstatē Paryžių,

o dalį paleido krėsti namus, idant atrasti Maratą. Bet Maratas laimingai išspruko iš gvardistų ir ant tulo laiko prasišalino iš Paryžiaus; vienok jo laikraštis ėjo toliaus ir baudė „didvyri dviejų amžių“, kuris norėjo buti geras ir karaliui ir revoliucijai.

Municipalitetas tuom tarpu kaskart vis aštriau elgėsi su neturtėliais. Viename iš miestelių pastatė dėl jų didelį kalėjimą. Paryžiaus priemiestis San Antoen sukilo prieš naują Bastiliją, bet tapo tautiškos gvardijos pergalėtas. Nuo to laiko susiėmimai terpu neturtėlių ir municipaliteto ėjo nuolatos, pakolaik nepasibaigė praliejimu kraujo ant Marso plečiaus, kur Lafaietas liepė gvardijai šaudyti į susirinkusius neturtėlius. Vietoj pasirupinti apie maistą dėl badaujančių neturtėlių, municipalitetas pastatė ant ulyčių ir plečių po pulką kareivių, tarytum kareiviai kaip duona gali numalsinti badą.

Darbininkai susirinkę pagal amatą: dailidės, murininkai, sliesoriai, knygų apdarytojai ir t. t. surasė prašymus, kad duotų jiems darbą ir tuomi išgelbėtų nuo bado. Vietoj atsakymo municipalitetas vėl išsiuntė kariūnėnė išvaikyti susirinkusius, o po miestą iškabino apgarsinimus, jog darbininkai bus bausti už tokius reikalavimus, kaipo priešingus įstatymams ir ardančius draugijos tvarką.

Tada darbininkai kreipėsi prie tautiško susirinkimo, tikėdamiesi, juog ansai padarys, ką nors ir sumažis jų badą ir vargą. Bet jų prašymą ir šičion priėmė teip, kaip ir municipalitete. Kaipo atsakymą ant jų prašymų tautiškas susirinkimas 14 birželio 1791 m. nutarė įstatymą, pagal kurį darbininkams tapo užginti visoki susirinkimai ir draugystės. Tokiu tad budu darbininkai aiškiai pamatė, juog apgarsintos visam svietui žmogaus tiesos, lygybė ir laisvė prieinamos tik buržuazijai, o ne neturtėliams. Nuo to laiko trečioji luoma pabaigtinai ir ant visados persiskyrė į dvi dalis: į turtingus arba pusėtinai pasiturinčius ir į neturtėlius — darbininkus. Turtingieji ir pusėtinai pasiturintieji tapo pavadinti ir šiandien tebevadinasi *buržuazija*, o neturtėliai ir darbininkai padarė atskirą *4 luomą* arba kaip šiandien ją vadina *proletarijatą*. — Nuo to laiko kova terpu tų dviejų luomų nepasibaigia. Buržuazija turėdama valdžią savo rankose stengiasi ir toliaus aną sulaikyti ir ant savo naudos apversti, o proletarijatas stengiasi įvesti lygybę, idant valdžia būtų

visų rankose ir lygiai apie visų reikalus rupintusi*). (Toliaus bus)

Iš Lietuvos.

Gimnazijų valdžios rūpesčiai. *Senapilė.* Šimet mės gavom naują inspektorių Nedioševą, vieton senuko Voinov'o. Žinoma, naujas inspektorius ir įvedė naują tvarką gimnazijoje. Norėdamas parodyt savo darbštumą, jis pradėjo iš visų pusių spaust mokintinius. Iš pradžių metų, norėdamas pripildyt internatą, ėmė vyt visus mokintinius į tas kazermes, nežiurint ant to, kad mokintiniai gyvena su tėvais.

Vieną kartą inspektorius, atėjęs pas p. Mitletoną ant kvatieros, rado tris mokintinius ant stancijos iš Mitletono giminių. Tuojaus užklausė inspektorius, ar yra čia jų tėvai. Bet p. M. atsakė, kad jų tėvų čia nėra, nes mokintiniai gyvena pas savo tetą.

— Aš žinau jus „tetas“! — riktelėjo insp., — visi tur eit į internatą!

— Kad, p. inspektoriau, netur jie tiek pinigų eit į internatą, o pas mus pigiaus išeina jiems....

— Kad netur pinigų, lai neina į mokslą!... Kad rytoj man visi būtų internatė!

Čia jau p. M., matydamas su koku paukščiu šneka, teip-gi garsiau prakalbėjo.

— Ką Tamsta kalbi? Tik, rodos, mus caras rupinasi, kad visi žmonės būtų apšviesti? O dėlko ant kaimų stato mokyklas ir uždyka mokina prastus žmones?**) O Tamsta sakai, kad neturtėliams nereik mokslo. Ant galo tokios instrukcijos nėra, kuri verstų visus į internatą; o kad Tamsta versi šituos mokintinius į internatą, tai aš tokias kilpas įtaisysiu, kad negreit iš jų išsipainios!

Teip pasakęs, p. M. užtrenkė duris ir nuėjo į savo kambarį, o inspektorius matydamas, kad nedurną užkabino, truputį, pastovėjęs, sprudo pro duris ir jau daugiaus neužkabino miestinių žmonių. Tadą jis užpuolė ant lietuvių kaimiečių, kaip lėtesnių. Čia daugiau pasinaudojo: nors ir priešinosi lietuviui, bet vis jais jis pripildė internatą.

Inspektorius ilgai negalėjo suprast, iš kur atsirado pas mokintinius tas pasipriešinimas, ar nėra tarp jų kokių paslėptų „minčių“? Teip sau mislydamas, jis pradėjo kratas dirbt pas mokintinius augštesnių klasių. Vienu vakaru jis iškretė pas 7 mokintinius lietuvius, gyvenančius ant privatiškų kvatierų. Kretė bauriau už žandarus: išvostė kiekvieną popiergali, iščiupinėjo visus drabužius, kišenių ir t. t., bet nieko nelaimėjo. Tik pas lietuvi Olseiką, mokintinį VII klases, rado revolverį

*) Šita kova terpu dviejų luomų šiandien eina kiekviename apšviestame svieto kampelyje.

**) Tos mokyklos apkaviliniimui žmonių įtaisytos, o ne apšvietimui (žr. № 8 ir 9 „Uk.“ š. m.). *Red.*

ir gudišką knygą: „*Političeskaja ekonomija*“. Pagal šitą atradimą jis nusprendė, kad tai turi būti kokių anarhistų. Jo nuomonę patvirtino ir kiti mokiniojai. Inspektorius nežinojo kur dėt šitą „anarhistą“: ar jį išvaryt iš gimnazijos, ar smarkiai nubaut. Roda pedagogų nusprendė patalpint Olseiką į internatą, laikit po priežiūra gimnazijos šnipų ir uždraust mokint kitus; tik per pasipriešinimą direktoriaus, leido turēt lekcijas. Reik žinot, kad direktorius yra geras žmogus, tik boba. Už tokį pasielgimą inspektoriumi nežinia kas išmušė 12 langų ir nusiuntė koki-tai laišką, kur buvo ketinta išpert kailį, jeigu jis neliausis teip šuniškai elgtis.

An. Griexlė.

Gimnazijų valdžia. — Šimet po vakacijų pritruko *Senapilės* gimnazijos valdžiai mokintinių į internatą grust. O internatą prikimšt pilną, da ir perpilną, butinai reikia, nes iš to inspektorius su direktorium šioki-toki „geseftą“ turi ir pas augštesniąją valdžią igyja garbę. Kad prigrusti pilną pradėjo varyti net tuos, ką pas gimines ir tėvus buvo apsigyvenę. Teip užsivertė varyt į internatą Valaituką, mokintinį 4 klisas. Jis gyveno su motina, ir kambarys buvo geras, bet ant to nežiuri naujasis inspektorius: kad jis liepia, turi eit! Jei neis, tai iš gimnazijos lauk! . . . Tėvas Valaitis užsivertė neleist, na ir turėjo atsiimt sunų iš gimnazijos. Žadėjo da žmogus skūstis, pats važiuot į Varšavą, bet . . . karštis turbūt perėjo ir jis nutilo . . .

— Prieš valgį ir po valgiui tebekalba internate maskoliškas maldeles, tik katalikų-mokintinių jau nebeverčia kalbėt, o kalba pats mokiniojai-priežiurėtojai; bet visi mokintiniai, ir katalikai turi riogsot, kaip jie maskolišką Dievą garbina. Bažnyčią po senovai teršia maskoliškom giesmėm: da tebegieda „*Bože caria chrani!*“ Ar ne laikas jau būtų pataisyt, ką mus pirmtakunai pagadino?

Sutartis, vienybė — tai musų galybė!

— Naktį 20 spalį baisūs dyvai atsitiko *Senapilėj*: vienu trenksmu išbyrėjo 12 inspektoriaus gimnaz. langų. Apie 10 didelių akmeninių kulkų ir per langinyčias, iš vidaus padarytas, ilėkė į kambari. Kelias dienas po to atsitikimo visas miestas tiktai apie tai ir kalbėjo; didžiuma nors tyliai, džiaugėsi, kad jam gerai; ypač džiaugėsi lietuviai ir širdij savo siuntė padėką tiems drasuoliams. Bet kas do per vieni tie drasuoliai? kas — nežinia . . . Ir žandarai vuostinėjo jų kojų pėdsakus, bet nieko neišvuodė: ir dabar da jie laužo galvas, leidžia į darbą slaptąją policiją, bet iš to nieko neišeina. O inspektoriumi da daugiau baimės prisidėjo; mat jis gavo tokį gudiškai rašytą laiškėlį:

„Perkunas trenkė į Tamistos namą. Peklos vartai išsizioję laukia savo nelaimingos aukos ir neužilgo ją praria, palikę ant šitos žemės pikta atmintį ir prakeikimą.

„Tamista stovi ant krašto prapulties. Jei ne šendį, tai ryt, ne ryt, tai poryt, už sanvaitės, mėnesio, metų — vis mės rasim progą! Nieks neišgelbės Tamistos: nė naujos langinyčios, nė sargai, nė žandarai — be reikalo Tamistai ir pinigūs ant to mėtų.

Mės da lauksim 3 mėnesius; pasinaudok Tamista iš to, galėkis už savo kaltes, pataisyk nedorą gyvenimą. Pranešk ir savo draugams, mokiniojams-šnipukams: Stalskiui, Emelianovui, Vazejevskui, Razumeičikui ir kitiems, kad ir jų ta-pati nelaimė laukia, kad „Dievas teisingas: už gerus darbus geru užmoka, už piktus — baudžia!“

Nutarė ir parašė „*Išpildomasis Komitetas*“.

PS. Gimnazijos mokiniojai turi but vyresniaisiais mokintinių draugais, o ne „inspektoriais“, šnipukais, slaptais policijantais!“

Visi dabar galvas laužo, ir mokiniojai, ir žandarai, kas tai būtų do per „*Išpildomasis komitetas*“. Gal-but jis ištikrųjų yra kur *Senapilėj* arba apie *Senapilę*? Darčius.

Apleisti mokintiniai. *Jau ketvirtas metas*, kaip prie *Veiverių* seminarijos nebėra kunigo ir tikėjimas mokintiniams katalikams visai neišguldomas. Mokslo valdžia keletą kartų kvietė kunigus užimti prie *Veiverių* seminarijos vietą kapeliono, bet kunigai, nenorėdami išguldinėt tikėjimo dalykų gudiškai, atsisakinėjo.

Kas-žin, ar nepasiulys kartais valdžia popo?

Gudiški skaitymai. „Ukininke“ š. m. buvo rašyta, kad Lietuvoj kur-ne-kur tapo iškurti gudiški skaitymai su *rodymu paveikslų*. Apie ką ten skaito ir siekis tų skaitymų, aiškiai parodytas „*Uke*“.

Tokių skaitymus mokyklų valdžia stengiasi iškurti visoj Lietuvoj ir Lenkijoj.

Tą darbą, pagal projektą mokslo valdžios, turėsią pildyt pradedamųjų mokyklų mokiniojai.

Kartą vienas rusas, ragino vieną mokinioją iškurti tokius skaitymus ir teip išsitarė: „Skaitysis ten ne vien tik rusai, bet ir lenkiškai, o gal ir . . . lietuviškai“. Ar girdit? lietuviškai! Tai koki geradėjai!

Aišku, kad ne žmonių apšvietimas čia jiems rupi.

Tilvikas.

Baimė turi dideles akis. *Pajevonio* klebonas Baltrušaitis kas-žin iškur, kaip ir dėlko prasimanė, kad apie jį yra paduota lietuviškuose laikraščiuose jį papeikianti žinia*) ir manydamas, kad tą žinią parašė kantarai Kulvinckutis ir Bagdonukas, uždraudė jiedviem eiti ant vargonų. Kantarai, kad dažinoti, dėlko ant juodviejų pyksta klebonas, pas jį nukeliavo paklaust.

Klebonas, baisiai ipykęs, pradėjo juodu barti: „Aš judu iš *Pajevonio* išvarysiu, su šaknimis išrausiu, kad judvieji čia nė duko neliktų. Ar tų jais rašyt į gazietas apie bažnyčios reikalus! Ką rupi judviem bažnyčios reikalai?“

*) Apie *Pajevonio* jaunąjį kunigą Šeškevičių buvo rašyta „*Ukininke*“, № 12. 1900 m., bet apie Baltrušaitį — nė žodžio.

Vaikinai atsakė, kad niekad apie bažnyčios reikalus į „gazietas“ nerašęs.

— Tai kas rašė? — tarytum žandaras, kvotė juodu kunigas. Vaikinai traukė pečiais, nežinodami, kas toks galėjo išdrįsti rašyti į „gazietas“, apie „reikalus bažnyčios“. Kas-zin ar atras mūsų klebonėlis tą autorių? *T-as.*

Valščiaus raštininkai. *Kelmė* (Raseinių pav.) Jau nuo kelių metų yra pas mus valščių raštininku Zalcbergas, garsus plėšikas. Tankiai galima išgirsti nuo žmonių apie Zalcbergo skriaudas. Nežiurint ant daugybės jų, nebuvo nė vienos skundos tarpininkui (posredninkui) ant raštininko. Teisybė, norėjo jį skųsti Liolių feldšeris Mariangolcas už apgavimą jo (nuo jo raštininkas paėmė 30 rublių, prižadėdamas išliustruoti jo sunų nuo kariuomenės, bet to nepadarė) ir už nuskriaudimą vienos mergaitės (nuo jos Zalcbergas išlupo rublį už „pasviečijimą paviestkos“ atėmimui iš žygunės (pačtos) pinigų, ir dar lindo prie jos. Skunda vienok liko nepaduota. Gegužės mėnesį Zalcbergas pakliuvo pas Mariangolcą, kurs su Cyrtautu, žinodami, kad toj dienoj paskirtas valščiaus susirinkimas, pasistengė nugirdyti jį, perlaikyti per visą dieną ir vakare nuvežti į Kelmę. Ten sugrįžus raštininkui, buvo padarytas susirinkimas, ant kurio raštininkas susipešė su valščionimis. Nieko nelaukdamas, davė telegramą tarpininkui, skųsdamas valščionis, kaip maištininkus. Išsipagiriojęs suprato, ką padaręs, ir tuoj išlėkė į Raseinius pas tarpininką.

Grįždamas iš Raseinių, sutiko tarpininką, kurs grįžo iš Kelmės viską ištyrinėjęs. Raštininkas tur-but davė gerą kyšį tarpininkui, nės paliko suvis nenubaustu.

Vienok ant to nepasibaigė. Valščionys apskundė jį gubernatoriui. Praslinko pora mėnesių, girdžiu, Zalcbergas atstatytas nuo vietos. Praslinko dar pora sanvaicių ir Z. vėl atsirado ant senos vietos. Koku būdu tas atsitiko, nesuprantu. Bet taip buvo.

Matote, Lietuviai, kaip sunku prašalinti tuos menkus „čionovnikus“, bet vis-gi galima, tik nereikia paliauti dirbus ir kovojus. *Lioliškis.*

Policijos sauvėlė. *Kupiškis.* Jau rašiau „Ukin.“, kaip įkliuvęs buvo pernai į žandarų nagus ir ištupėjo pustrėčios sanvaitės kalėjime Vasiliauckas, mokintinis 8 klasos Mintaujos gimnazijos. Žandara, anot jų pačių kalbos, nekaltu jį išrado; per tai atgal į gimnaziją priėmė. Nežiurint ant šito, pulkauninkas Kuržemės žandarų Klado uždėjo ant jo priežiūrą.*) 2 kartą per sanvaitę jis turėjo nueiti į policiją (pas pristavą) pasirodyti; jei kur norėjo išvažiuoti, turėjo Klado pasisakyti.

*) „Osobenni nadzor“.

Ant vakacijų nuvažiuoja Vasiliauckas į Kupiškį pas dėdę, ugi Vilkmergės išpravnikas atsiunčia jam tokį raštą: „Be *leidimo* policijos aš niekur neišvažiuosiu, ir nerašysiu skundų, nė prašymų nė pas gubernatorių, nė pas ministerius“ ir liepia pasirašyti. „Jei tamista nepasirašysi, grąšina policijos tarnas, męs tamistą areštuosim“.

Tiek proto da turėjo vaikinai, kad nesutiko su minėtu išpravniko reikalavimu ir taip per-taisė: „Be *žinios* policijos niekur neišvažiuosiu ir skundų, nerašysiu, nė prašymų nė pas gubernatorių, nė pas ministerius *kaslink priežiūros*“.

Ir dabar kur tik Vesiliauckas važiuoja, turi pasisakyti policijai. Mat kaip gali į kilpas įpainioti nesumanų žmogų.

1. Pats žandara, nė jų pulkauninkai neturi tiesos uždėti priežiūrą arba paskirti kam gyvenimui vietą.

2. O minėtasis išpravniko reikalavimas aiškiai peržengia sienas jo valdžios. *Pilypas.*

Kareiviai plėšikai. Atsitrankė pas mus į Vaitkabalius Vilkaviškio pav. 29 d. rugsėjo, pačiam vidunaktyje plėšikai-kareiviai, iš-viso 15 vyrų. Pasisamdę vežimą su arkliais, traukė nuog Virbalio ant Vižainio. Iš Gražiškių jiems reikėjo keliauti vieškelio, bet jie pasuko mažu takeliu per Vaikabalių kaimą. Mat jie tik dėl plėšimo ir varėsi. Kaip privažuoja ukininką, tai visi apstoja triobas, po kiemą trankosi, ir kas jiems geriau patiko, tą ėmė. Ką ėmė, paėmė, bet ir blėdies da daug padarė. K. Mačulsko, radę ant priklėčio geltounų dobilų žake (pelnose) gal-būt keletą gorčių, išbarstė po visą kelią; radę koki padarą, jiems netinkanti, laužė, daužė, mėtė . . . Ar tai ne puiki baika? Bet ne pas tą vieną taip padarė: pakeliui ir kitų neaplenkė. Išgirdęs trenksmą po kiemą, ukininkas, ar bernas išeina pažiūrėti, kas čia darosi, o kareiviai meta akmenais arba kad nieko neduos, da ir šake ketina nudurti. Gera kad da žmogus tur laiko atgal į triobą sprukt, o kad ne, tai į laukus tenka bėgt.

Pas daugumą jie visko prisivogė: pas vienus paršą, kitur antį . . . Daugelį žmonių išgązdino. Tokius plėšikus reikia susekti ir neperleisti jiems dovanai tokių darbų! *Niekšas.*

Rukymo patentas. Kas metai vis išmislinėja gudų valdžia naujus mokesčius ir senuosius padidina. Reikalaudami daugybės pinigų ant karės su chynais, ant dumų, kulų, šaudyklių . . . kad daugiau nekaltų žmonių galėtų nužudyti, ji pernai pakėlė akčyžę ant silkių, cukriaus, muilo, tabako, degtinės . . . Nėgana da to, kad mus broliai karėje žusta, — da męs pinigus turim dėti, kad jų daugiau žūtų.

Pereitą vasarą užėjau aš kartą *Plungeje* (Telšių pav.) pas Zelma-Leibę kvaso išsigert. Man begeriant, žiuriu — atsibaldo keletas „liubrikų“ (akciznikų, šmekerių). Stebiuos, ką jie veiks. Įėjo, tuoj čiupt vyram už pyptikų ir protokolą rašyt. Žydo kinkos dreba, išbalo nabagus, nebežino, ką daryt; norėtų užkimšt „liubrikams“ gerkles koku pusrubliu, bet . . . akiveizdoj tiek žmonių nepriims — gaila ir prasidėt . . . Sustatė protokolą, neužilgio byla; ir nusprendė Zelma-Leibei 5 rub. baumsės. Jei, girdi, nori, kad tavo šinkiuų rukytų, tai nusipirk už 10 rub. bilietą (patentą)! . . . Tai teip, pas mus „rukymo patentas“ yra: nežinau, ar ir kitur jau atsirado . . .

Žmonės kalba, kad neužilgio ir ant ugnies uždėję akčyzę; reikėję „ugniai patentą“ nusipirkt. Jei kas neišgalės, tai gaus valgyt nevirtą valgi. *Iš Bruzginės.*

Mus pamokslininkai. *Pasvalio* (Panev. pav.) klebonas Banėvyčius (buvęs Banys) kaip įmanydamas keikia mokslą, visai pravardžiuoja mokintus žmones; per pamokslus šaukia, kad žmonės neskaitytų „tų prakeiktų pekliskų galybių, tų lietuviškų „gazių“ arba laikraščių . . . Jas spaudiną vieni bedieviai! tos gazietos esančios pekliškos galybės „išdrukavotos! . . . Netoli nuo jo atsilikęs ir *Krinčinos* (Panev. p.) klebonas Milaševyčius. Tik šits, kas-žin už ką, baisiai išsiirdijęs ant studentų ir mokytinių-gimnazistų. „Per vakacijas, sako jis, susirenka pas mus visokių „školnikų“, o tarp jų daugiausiai yra bedievių. . . . Saugokit savo vaikus nuo tų „školnikų“, žiurėkit, kad su jais nesusieitų, kad ir jų vaikais „nepatrotytų“ karalystės dangaus! . . .

Lyg prieš galą šoko kunigai keikti tuos lietuviškus laikraščius ir ginti savo avelės nuo tų bedievių. Mato, kad jau nebeilgai jie viešpataus ant šios ašarų pakalnės, nebeilgai kirps paklusnias avelės. *Pilkis.*

Policija pasigedo apie Pajevonį vieno vaiko Micėvyčiuko iš Budviečių sodžiaus. Pas jį pernai Mintaujoj buvo krata (žiur. „Var.“ N. 12, 1900 m.); nors nieko nerado ir per tyrinėjimus nieko neištyrė, bet slapta pavedė žandarų prieglobai. Kur jis dabar prapuolė, policija nenuvokia, tik Vilkaviškio žandarai džiaugiasi, kad jiems jau neberekėję dėl jo vieno važinėti beveik kas sanvaitė už 3 mylių — iš Vilkaviškio į Pajevonį, kad nebebusė kam tų „prakeiktų popierių“ lipint, tarytum vienas žmogus gali apeiti viena nakčia 6 parapijas (žiur. šito num. koresp. „Atsišaukimai“).

Vasarą, da bunant M. mus krašte, šimts žino kas paleido tokias paskalas: „Jei kas laikys savo namuose Micėvyčiuką ir patirs apie tai žemskis, tai turės mokėt už dieną po 5 rub. baumsės; o jei kur jį užeis, tai šimys

ninkas tų namų turės mokėt 3 rub.“ Graži baumsė! . . . O ką jūs sau? — koks žemskis ištikrųjų norėtų uždėt tokią baumsę, tik . . . pas mus žmonės jau nebe-toki kvailiai! *P.*

Mūsų sudžios. 12 (25) rugsėjį važiuoja į *Biržius* (Panevėž. pav.) 4 vyrai. Važiuoja su gera, jauna kumelaite. Išibėgėjo kumelaitė nuo kalnelio, beveik zovada lekia per tiltą — negali sulaikyt. O tuo tarpu ėjo tiltu labai, labai didelis ponas — Biržių sudžia Charčenko, buvęs žandarų viršininkas; bet eina Charčenko ne einamu keliu, o važiuojamu. Vežimėlis su keturiais vyrais lekia kaip tik ant paties sudžios. Sudžia, neilgai laukdamas, pykšt, pykšt kumelaitėi su lazda, paskui ta pačia žmonėm . . . Vienas vaikinaiš neišturėjo, iššoko iš vežimėlio ir — prie sudžios, jį mušt! kiti nori nudraust: „matai, sako, kad tai mus sudžia!“

— Kas mą sudžia — didelis ponas? Kam jis mane mušė? . . . — suriko vaikinaiš; bet draugai sulaikė jį.

Sudžia užsidėgė: Dagilį (jo buvo kumelaitė) ir tą vaikiną, kuris šoko jo mušti, liepė nuvest kur reikiant, o pats nuėjo į cerkvę pasimelst. Pasimeldė, parėjo namon, užsikabino ant kaklo retežį ir tuoj vakare sudijo. Ir nusprendė tam vaikinui, kuris šoko jo mušt, 25 rubl. baumsės arba 7 dienas sėdėt, Dagiliui — 1 dieną sėdėt arba rublį mokėt.

— Na, už ką mą? — klausia Dagilis — Jug aš da gyniau poną.

— Už pasipriešinimą! — atsakė sudžia.

Teisybė, pasipriešino: kam jis vis kalbėjo nekaltas esąs? kad sudžia sako, kad kaltas, tai ir kaltas!

Tą sudžią Charčenko visi Biržiai labai garbina. Pažinkit vilką avies kalyj! *Pilkis.*

Rinkimai. Linkas, Vilkav. pavieč. viršininkas, pralošė — mus viršus: vaitu *Bartninkuos* liko Kizlaitis, o kandidatų Pautienius (ne Striungys, kaip buvo rašyta № 8). Net gubernatorių reikėjo pasiekti, kad Kizlaitį užtvirtintų, o tik pastatėm ant savo ir gana! Kizlaitis, žmogus doras, su šviesiu protu — už tai jo ir nenorėjo Linkas, už tai jis išradinėjo, kad Kizlaitis esąs per menkos akių šviesos. *Pilypas.*

Krata. *Zapyškyje* (Suv. gub.) pas *Motiejų Eimaitį*, škaplierninką, 15 spalinių buvo didelė krata.

Atbėgo, kaip akis išdegė, žandarų viršininkas, 3 žandarai, 5 žemsargiai, ir su striuku pradėjo daryt nieko nė nesakė krata; bekratydami rado nė nepaslėptą, 12 ekz. „stacijų“, 1 ekz. „Ukininko kalendoriaus“, 2 ekz. „Elementoriaus“. Valdžiai priešingo nieko nerado. Dabar mat Eimaitis po „dozoru.“

Is kratos buvimo matyt, kad buvo užskusta, nes pats žandarų viršininkas vis užpuldinėjo ant

Eimaičio, kad pasakytų, nuo ko tas knygas pirkęs ir kam puskui jas pardavė.

— Prieš mėnesį laiko pas tave tiek knygų buvo, kad su pora vežimų but nepavežta! pasakė žandaras.

— Tai reikėjo tuomsyk ateit pažiūrėt, — atsakė Eimaitis.

Daugiaus žandaras nieko neklausė.

Labiausiai gudai siuto, kad niekur nerado Eimaičio tavorinės skrynūtės. Ant žandarų užklauso atsakė Eimaitis, kad nė jokios skrynūtės jis neturįs. Žemsargiai liudijo, kad turįs Eimaitis skrynūtę ir kožną šventą dieną stovįs ant rinkos su skrynute, iš kurios pardavinėjęs žmonėms tavorus. Visur išgriozdė, o niekur nieko neradę, tik tai keletą knygelių nekaltos įtalpos, išvažiavo. Kokia bus bausmė už tai, toliau žinosime... *Žaibas.*

Atsišaukimai. 7 d. liepos buvo išlipiti atsišaukimai Jučionių giraitėje *notoli Zapyškio*. Žmonės vis pasistiebdami skaitė atsišaukimus. Dviejuose daiktuose atsišaukimai išbuvo net tris nedėlias. Žmonės su nagais nestengė nugramdyti, o policija neužėjo.

Po to išlipinimo visokios kalbos pasileido po žmones.

Zapyškis kol gyvs nematė tokių popierių: raudonų, geltonų, baltų, žalių, ir dagi lietuviškų, kurios užtaria už žmones ir už „viera“, peikia maskolius už jų nežmoniškumą ir rodyja, kaip nuo jų atsigtiti; per tai žmonės su dideliu pagėmimu ir su didžiausiu džiaugsmu skaito, tik tai mulkia draskė; kiti vyrai nusiplėšę namon parsinešė. *Žaibas.*

— Šimet apie šv. Joną pasirodė *Biržiūos* (Panevėžio pav.) rusiški rašyti atsišaukimai; daugiausiai prilipinėta jų buvo prie popo namų. Rašo, kad lietuviai išmušę visus Biržių gudus, pirmiausiai popą ir jo šeimyną.

Popas, pamatęs tokį atsišaukimą, baisiai persigando, o jo pati jau taikstėsi bėgt iš Biržių, kad sveiką kailį išnešt...

Vienas atsišaukimas pakliuvo ir į rankas vietinio sudžios Charčenko, buvusio žandarų pulkauninko. Perskaitė jis tą atsišaukimą, stebisi — jis suodė, kad ten ne lietuvių, o kokio gudo darbas. Tuoj padarė pas cerkvės tarną, „*ponomarių*“ kratą ir susekė, kad tai to „ponomariaus“ darbas ir jo duktės. Supykę juodu buvo ant popo ir užsimanė jį pagasdinti. Susekė ir kas pėrašinėjo atsišaukimus. Bet toliau žinot apie tai popas ir Charčenko nusprendė neduot, kad nepagadyt gudų vardą Lietuvoj.

— 6 spalį atsirado iš nakties apie *Pajevonį, Gražiškius, Bartniukus, Lankeliškius, Vilkaviškį, Alvitą ir Virbalį* lietuviški atsišaukimai: „*Tėvynė pagalbos šaukiasi!*“ „*Bro-*

liai ir Sesers nepasiduokime maskoliams!“ ir „*Kas turi ausis teklauso!*“ Vienur buvo išmėtyti, kitur išlipinėti. Nekuriose vietose da tik pirmą kartą pasirodė ir per tai didelį truksmą pakėlė. Daugiausiai nulupinėjo atsišaukimų šaltyšiai, bijodamiesi, kad juos į šaltąją nepatubdytų už tai, kad negerai stulpus prižiuri; kaip-kur nulupinėjo ir pats ukininkai ir bernukai, vis bijodamiesi atsakymo; davtkos į peklą grudo lipintojus, nes jie ant kunigėlių nelaimę nori užtraukt. Mat *Pajevonyj* buvo išmėtyti lapeliai ir ant klebonijos tako, ir ties zakristijos, ir ties didžiomjom bažnyčios durimis... Bet pas mus atsiranda jau ir visi sodžiai, kurie nenulupinėja atsišaukimų (pvz. *Trilaukys, Pajev. valš.*).

— Mus sodžius — sako vienas ukininkas — ne toks kvailas... Kad prilipinta, tai prilipinta, kad visi galėtų skaityt, o ne, kad draskyt... kitas vėl ukininkas su pačia, su vaikais sako:

— Kad tik aš kur prigriebčiau tų popierių, aš už kelių mylių padaryčiau! O trečias — „Aš su savo vaikais, užsėdė ant arklių, visą Vikaviškio pavietį aplėktume!“...

— 6 spalį, šventadienį atsirado *Pajevonyj* prikaišioti į žmonių vežimus atsišaukimai. *P.* — 9 rugsėjį lapeliai „*Tėvynė pagalbos šaukiasi!*“ buvo prikabinėti ant medžių šakų pakelėj, važiuojant vieškeliu nuo *Smilgių* ant *Labos* (Panevėžio pav.).

— 24 dieną spalio pasirodė atsišaukimai po visą *Naumiestį* ir po *Meistų* kaimą. Šimet mažai atsišaukimų pateko į policijos rankas. Pernai budavo prilipinti, tai kaip tik užuosdavo juos policija tuojaus siųsdavo, žemsargius raitus draskyt; o tie, idukę kaip šėtonai, nudraskydavo ir sklypučius į kišenius susipildavo, nė tų nepalikdavo. Ši rudenį pasirodė išmėtyti iš nakties — pilni takai, pilnas šventorius; bet beveik visi į žmonių rankas pateko. Kiekvienas, radęs teip gražų popierio sklypelį, susivyniojęs išidėjo į kišenių, o parsinešęs namon, perskaitė namiškiams.

Tik meldžiu mėtyt daugiau, nes mėtyti atsišaukimai veikiau petenka į žmonių rankas. *Gluosnis.*

Kankintinis. 16 d. Liepos, sugrižo į *Naumiestį* (Suv. gub.) *Antanas Rudaitis*, nukentėjęs už lietuviškas knygas. Parėjo žmogelis nukankintas, suvargęs; daug sveikatos išėdė gūdai už tą niekniekį.

Krata pas jį buvo 1896 m. 20 vasariaus, tada, apart kitokių nekaltesnės įtalpos knygelių, rado knygą „*Dainos iš visur surinktos*“, kuri ir pasirodė gudams už viską baisiausia.

Rudaitis, pajutęs paojų, nieko nelaukęs, leidosi į Ameriką, kur metus nepergyvenęs, vėl sugrižo namo į Lietuvą, dėlto, buk tai jam ten oras.

buvęs nesveikas. Kada parėjo, žemsargiai tuojaus jį suėmė ir nuvedė į maloningas valdžios rankas; ta kelisuk tyrinėjo ir ant galo paėmė gatavai į savo meškinis nagus, kuriuose ir teko išbūti veik 4 metus.

1897 m. 7. d. kovo išvežė jį į Petrapilę; ten pasodino vienai vieną atskiroje kamaroje, kur reikėjo išbūti ištisus metus.

Labai verkšmingas ir skaudus ten buvo jo gyvenimas; nelaisvė, badas, išsiilgimas tėvynės ir namiškių; negana da to — nė su koku žmogum suseisi, nė pasikalbėsi taip kaip pekloj. Tik vietoj velnių kasdien gūdai matyti. Nė pusės metų neišbuvęs tam kalėjime Rudaitis apsirgo ir labai sunkiai; kada sykį pasiskundė, tiems kankitojams, gavo atsakymą: „gyvas mažu liksi, bet nė velniui, nė Dievui netikisi!“ Kada ant galo vieną sykį jau visai blogai buvo, kada jau mislyjo apie aną svietą, tada išnešė iš kalėjimo į ligonbutį, kur ir pabaigė kentėti užkrautą „pakutą“, potam da reikėjo atbuti „poselenijos“ 3 metus Rygos gubernijoje. Už parbėgimą dusyk į Lietuvą slapta užkrovė dą viršaus pusketvirto mėnesio „poselenijos“, kurią ir reikėjo atbuti.

Dabar nors yra namieje Antanas Rudaitis, bet visgi yra po slapta policijos priežiūra. Da vis jiems negana žmogaus kankinimo!

Žandaro draugas.

Lietuviai svetur.

Parapijos Draugystė S. Petro Londone laikė savo susirinkimą 10 d. Lapkričio. Susirinkimą aplankė apie 100 žmonių. P. Pilėnas laikė pranešimą apie paskutinius atsitikimus iš gyvenimo Amerikos parapijų, apie kun. Šlamo misiją ir užbaigdamas kalbą ragino skaitytojus skaityt laikraščius ir visokias naudingas knygytes. Pagaliaus perskaitė atsišaukimą „Tėvynė pagelbos šaukias“ ir ragino dėti aukas ant kankintinių, kurie kenčia ne tik dėlei gynimo savo kalbos, bet ir dėlei savo tikėjimo, kuri nori mums išveržti valdžią. Ant kankintinių tapo surinkta 10 šilingų, kuriuos sutarta išsiųst ant vardo p. D. Sauniaus į Prusus. *Augštaitis.*

Iš svetimų kraštų.

Lenkija. Rembertove netoli Varšavos — rašo Наканунъ — 20 brigados raitelių artilerijos kareiviams pradėjo visai menką maistą duot; mat kapitonas užsimanė daugiau į savo kišenių įkišt. Kareiviai pradėjo bumbėt, ėmė skūstis vakmistrui ir prašė jo pranešt apie tai kapitonui; bet tas nieko negelbėjo. Tuomet kareiviai susitarė badaut; badavo 3 dienas, bet ir iš to nieko nepelnė, tik kapitonas da daugiau galėjo grusti į savo mašną. Pabaigoj liepos š. m. buvo tos brigados paroda. Kapitonas pasveikino savo kareivius, bet tie visi tyli; jis da kartą pa-

sveikino, — kareiviai nė žodžio. Iniršo apicieras, pradėjo baisiai ant jų keikt, ir, pasišaukęs iš eilės porą kareivių, liepė juos areštuot. Tuomet kiti kareiviai ėmė rėkt: „vagiš! vagiš!“

Kapitonas pranešė apie tai vyresnybei ir Varšavos general-gubernatoriui Čertkovui. Tuoj susitaisė kareiviškas sudas, atvažiavo į Rembertovą ir pradėjo tyrinėti. Kareiviai sakė, kad jie teisingai pasielgė: jie pirma vachmistro prašė, kad jis pasakytų apie blogą maistą kapitonui; bet nieko iš to nepelnė, nebežinodami, ką jiems belieka daryt, susitarė neatsakyt kapitonui ir apšaukt jį vagim. Kapitonas teisinosi, kad vachmistras jam nieko nesakęs; o vachmistras sakė, kad kapitano virėja girdėjusi, kaip jis jam pasakojęs. Virėja sakė, kad girdėjusi, bet jos kalbos sudas neklusė. Ką čia gal tokia virėja but liudytoju?

Kareivių apgynėjų (advokatų) buvo 5 iš Peterburgo ir iš Maskvos; ypač vienas labai smarkiai juos gyvė. Sudžios sutiko, kad kareiviai nekalti, bet vis-gi juos reikia esą pabausti, kad kiti to nedarytų: 14 untrapičių nutarė atiduot į disciplininius batalijonus ant 3 metų, 26 prastus kareivius — ant 2 metų; o kitus 45 į kareivių kalėjimą ant 1—4 mėn. ir paskaityt juos į skaitlį „nubaustųjų“. Vienas šaltkalvis visai nebuvo ant tos parodos, valgydavo savo šeimynoje, o ir jam lygi su kitais basmė!

— Valdžios pinigais išleidžiamas Varšavoj lenkiškas laikraštis „*Oświata*“,*) paskirtas platinimui tarp lenkų meilės gudų valdžios, caro ir pravoslavijos, visai nesiplatina. Kitus valsčius privertė maskolbėniai kamisoriai, raštininkai ir vaitai pasirašyt, kad jie skaitysė, bet ir ten neskaito. Su dideliu noru jie skaito priešingus valdžiai raštus. Nesenei Liublino gub. kelis-lygiai ukininkus už tai areštavo.

— Ši rudenį vienas vežėjas iš Varšavos Andrius Vardok turėjo atsėdėt 5 dienas arešto už tai, kad, užkalbintas pono rusiškai, atsakė jam lenkiškai.

— Lenkijos kalėjimai pilni prigrusti politiškujų praskaltėlių, daugiausiai darbininkų. Kaip bauriai su jais apsieina, galima numanyt iš šitų pavyzdžių. Doktoras Diušato buvo daugiau kaip pusmetį Varšavos citadelėj ir visai susirgo. Žandarai išleido jį ant karidoriaus, bet jis porą žingsnių žengė ne į tą, kur reikia pusę. Tada šoko ant jo žandarai ir du kareiviai, parmušė ant žemės ir ėmė mušti; visai apalpusį nuvilko į jo kamaraite, o kalėjimo valdžia nė žodžio nepasakė tiem žvėrim.

Lenčicos kalėjime davė labai blogą maistą, už tai kaliniai susitarė badaut ir badavo per

6 dienas. Antgalo pradėjo duot jiems geresni maistą, leido rukyt ir žadėjo kasdien duot mėsos. Lodziaus kalėjimo vyresnybė bauriai apsieina su žydais-darbininkais; betyrinėdama išdrišta juos net mušti.

Pilkis.

Visokios žinios.

Vilkaviškij arbatinyčioj aš radau kelis numerius rusiško sanvaitinio laikraščio „Besieda“; jį išleidinėja jau 16 metų Varšavos general-gubernatoriaus raštinyčioj. Tas laikraštपालाकिस paskirtas platinimui maskolystės ir pravoslavijos tarp katalikų; už tai valdžia duoda spaudinimui jo ir platinimui pinigų, ir kiša į visokius maskolystės lizdus: arbatinyčias, skaitinyčias... Perverčiau aš porą numerių — visur tik gyrimai ir augstinimai caro ir rusų valdžios, visur garbinimas maskolių šventųjų.

Tarp kit-ko aš radau paminėta ten, kiek pinigų caras duoda ant statymo cerkvių Lenkijoje ir dalyj Lietuvos (Suval. g.). Ant statymo cerkvės Lomžoj davė 2,000 rub., ant statymo cerkvės Ostrolenkaj — 9,500, Pincove — 3,000, Cholme — 2,000, Kalvarijoj — 3,000, Konske — 15,000, ant statymo varpnyčios Kališe davė 400 r.; išviso — 34,900 rub.

Aš perverčiau tik 3 numerius „Besiedos“, o tiek suskaičiau, tai kiek galėtum suskaičyt per ištisus metus!

Minėtus čia piningus tai caras dovanoja, o jug ant statymo cerkvių „Lenkų karalystėje“ da ir valdžia paskiria kas-metai po 100,000 rub. Ant vieno tik „soboro“ Varšavoj pridėjo valdžia iš viešpatystės kasos apie 3 milijonus rub.*) O kiek da vėl išleidžia pinigų ant statymo cerkvių ir šelpimo pravoslavijos Kauno ir Vilniaus gub.!... O tai vis nuo mus pačių surinkti tie pinigai!

Karės ministeris liepė šimet paimt 308,600 naujų kareivių. Iš Suvalkų gub. — 1,830... Tai kiek čia jaunų spėkų ant niekų žusta! Kiek pinigų ant vėjo išeina! O vėl kiek ištivirkimo, kiek ašarų ir nekalto kraujo!...

Įtaisymas virtuvės, „šviesiausiojo“ gudi caro — praneša „Lietuva“ № 47 — prekiuoja 100,000 rublių; jos sienos puikiai marmoru (marmulu) išklotos rykai — auksiniai; jų vertė, skaitant vien tik auksą, — milijonas rublių. Vienas žuvinis šaukštas prekiuoja 10,000 rub. Caro virtuvėje tarnauja 267 virėjai, tarnai ir pagelbininkai. Vyriausiasis virėjas gauna 100,000 rub. algos ant metų; kiti 6 virėjai gauna po 10—15 tukstančių rub. ant metų. Tiek mat prekiuoja vienas tik caro pilvas. Ar-gi tai įtachu, kad milijonai žmonių, peninčių toki pilvą, turi bada kęsti?! *V. Kapsukas.*

*) Skaičyk knygutę „Maskolių valdžia ir žmonės“.

Mūsų draugystės.

Ant didžiausio piktumo mano pono Vonsiackio viename Lietuvos kampelyj susitvėrė nauja Lietuvių draugystė vardu „Aušrelė“. Šios kuopelės sąnariai, įmokėdami kožnas po 1 rublį ant metų į d-stės išdą, už tuos pinigus pirkis visokias knygeles ir patį skaitydami, draug dalinės kitiems pasiskaityt. Nors dabar dar tikt tėra 5 sąnariai, bet viltis yra, kad su laiku pribus daugėsnei. Lietuviai, kas-syk labiau spaudžiami, pradeda suprasti savo padėjimą ir vienyti i kuopas, nes „šviesa, vienybė, tai mūsų galybė“.

Kožna tokia draugystė, yra tai naujas skersinis kopėčių, per kurias su didžiausiu vargu žingsniuojam prie mūsų liuosybės...

Praeiti ir šie metai, abelnai liks mūsų atmintij, nėra per tą laiką užgimė daugelis kuopų, k. a. „Žvaigždė“, „Akstinas“, „Lietuvių jaunuojuenės bendrovė“, „Aušrelė“. Jeigu paimsime dar seniaus išikurusias kuopas k. a. draugystė moterų „Žiburėlis“, „Motinėle“, „Želmuo“, „Knygų platinimo Dr.“, „Kankintinių draugystė“, „Sietynas“ ir daugelį kitokių, kurios neturi nė jokio vardo, bet dar smagiau darbuojas dėl tėvynės labo, — tai susidaro augščiau dvidešimtės draugysčių.

Lietuviai vienykitės i kuopas, nes vienybė — tai mūsų galybė! Sudrebės skriaudėjų kinkos, kad imsime pusti i vieną triubą ir išversme murus mūsų nelaisvės kaip žydai, anot biblijos, išgriovė Jeriko sienas. Linkiu „Aušrelei“ ilgo, labai ilgo gyvenimo.

Vonsiackio Tarnas.

Kankintinių kasa.

15 IX buvo kasoje (žr. „Uk.“ № 9 š. m.) 1309,86 Mk.

Išleista:

15 X Už nusiuntima laikraščių Kryžaičiai	
ir Akm. per 1901 m.	3,00 Mk.
27 X J. K. i V.-ką 30 rub.	64,90 „
5 XII Juoz. J. ant žieminių drapanų	
duota 30 rub.	65,10 „
K-kui 50 rub.	108,00 „
pačto išleidimų buvo	3,64 „
išviso išleista	244,64 Mk.
pasilieka kasoje	1065,22 Mk.

Rokaičiai 10 XII 01.

D. Saunus.

Prenumeratoriams iš Lietuvos.

Prie šio numerio pridėdame priedą knygutę „Trumpa istorija didžiosios prancūzų revoliucijos“.

Atsakymai.

Bijunui. Atsiliepiamas dėlei „Keisto atsitikimo“ tinka. Anuodu pluoštai su peržvalga lietuvių judėjimo silpnėsni, reikalauja taisymo. Bet ir tuos sunaudosime kiek vėliaus. Kor. kitos skystos. Pradėkit nuo faktų.

Vonsiackio Tarnui. Įstraipsniai iš botanikos „U-kui“ netinka, bet gal tikt „Naujienuoms“.